

УДК 336.77:334.72

ОСОБЛИВОСТІ ВИЗНАЧЕННЯ ДЖЕРЕЛА КРЕДИТУВАННЯ МАЛОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

Олексій Миколайович Біломістний

к.е.н., доцент кафедри фінансів та фінансово-економічної безпеки Харківського інституту банківської справи УБС НБУ (м. Київ)

E-mail: belomestny@khibs.edu.ua

Ірина Іванівна Біломістна

к.е.н., доцент кафедри фінансів та фінансово-економічної безпеки Харківського інституту банківської справи УБС НБУ (м. Київ)

Анотація. Розкрито сутність впливів наданих кредитів на стан функціонування малого бізнесу та розроблена процедура визначення джерела кредитування малого бізнесу в рамках механізму кредитування малого бізнесу.

Аннотация. Раскрыта сущность влияния предоставленных кредитов на состояние функционирования малого бизнеса и разработана процедура определения источника кредитования малого бизнеса в рамках механизма кредитования.

Ключові слова: механізм кредитування малого бізнесу, джерела ресурсів, банк, кредитна спілка, лізингова компанія, кредитна установа.

Ключевые слова: механизм кредитования малого бизнеса, источники ресурсов, банк, кредитный союз, лизинговая компания, кредитная организация.

Постановка проблеми. Необхідність подальшого розвитку механізмів кредитування малого бізнесу зумовлюється, в першу чергу, тим, що саме сьогодні, в умовах дестабілізації економіки, малий бізнес здатен при мінімальному рівні державної підтримки створювати нові робочі місця, забезпечувати вагому частку бюджетних надходжень, розробляти та впроваджувати інноваційну продукцію і послуги. Розвиток малого бізнесу є головним чинником економічного зростання, формування валового внутрішнього продукту.

З огляду на вищезазначене постає питання дослідження малого бізнесу в Україні з позицій кредитування його діяльності. Застосування кредиту є необхідним елементом стабілізації економіки країни, а також чи не єдиним джерелом забезпечення стабільної роботи малих підприємств. При цьому ефективність кредитування визначається мірою наукової обґрунтованості положень, на яких базуються економічні відносини кредиторів і позичальників.

Аналіз останніх джерел та публікацій. Серед вітчизняних науковців проблеми кредитування малого бізнесу досліджували О. І. Антонюк, С. Г. Дрига, О. О. Дутченко, О. І. Черняєва,

О. М. Шевчук та ін. Високо оцінюючи здобутки науковців необхідно зазначити, що в їх працях не приділялась належна увага саме дослідженню різних джерел кредитування та вивченню їх впливу на стан функціонування малого бізнесу в Україні.

Мета статті є розробка процедури визначення джерела кредитування малого бізнесу в Україні.

Обґрунтування отриманих наукових результатів. З погляду теоретичного дослідження сутності кредитування малого бізнесу, джерела забезпечення ресурсами механізму кредитування малого бізнесу є досить різними. Однак, незважаючи на множинність можливих джерел ресурсів для забезпечення механізму кредитування малого бізнесу, залучення необхідного обсягу ресурсів багато в чому обумовлюється доступністю їх отримання з конкретного джерела. Відтак аналіз джерел залучення ресурсів для забезпечення механізму кредитування малого бізнесу за доцільно проводити у порівняльному аспекті, що дозволить також розглянути загальну ефективність окремих джерел кредитування малого бізнесу в Україні як інтегральну характеристику,

яка визначає вимоги та умови отримання відповідного обсягу ресурсів. Тож саме з урахуванням такого підходу щодо розкриття сучасного стану кредитування малого бізнесу в Україні і проведемо аналіз різних джерел забезпечення відповідного механізму кредитування необхідним обсягом ресурсів.

Аналіз впливів між різними джерелами ресурсів для забезпечення механізму кредитування малого бізнесу, певною мірою, визначає скоординованість дій різних суб'єктів щодо можливостей як запозичення, так й надання необхідного обсягу ресурсів. Тож розкриття взаємних впливів між різними джерелами ресурсів для забезпечення механізму кредитування малого бізнесу не лише дозволяє більш докладно проаналізувати сучасний стан розвитку відповідного кредитування, а й дослідити проблемні аспекти розвитку напрямків необхідного вдосконалення механізму, які по суті розкривають умови застосування тих або інших джерел для кредитування малого бізнесу.

Грунтовний аналіз взаємності впливів різних джерел ресурсів для забезпечення механізму кредитування малого бізнесу варто проводити із урахуванням множинної дії таких впливів, що проведено в роботі [1]. Однак з метою більш повнішого розгляду сучасного стану кредитування малого бізнесу в Україні варто також проаналізувати взаємозалежність динаміки розвитку малого бізнесу в Україні та обсягів наданих кредитів в економіку, бо саме скоординована взаємодія джерел ресурсів створює необхідні умови для підвищення ефективності механізму кредитування малого бізнесу.

Звісно, що умови впровадження механізму кредитування малого бізнесу значною мірою визначаються як можливістю надання відповідних ресурсів з різних джерел їх залучення, так й загальним розвитком суб'єктів малого бізнесу. Тож перш ніж перейти до аналізу взаємозалежності розвитку малого бізнесу в Україні та обсягів наданих кредитів в економіку, необхідно розкрити основні тенденції розвитку суб'єктів малого бізнесу.

Відтак для отримання більш ґрунтовних даних щодо визначення взаємозалежності між динамікою розвитку малого бізнесу в Україні та обсягів наданих кредитів в економіку розглянемо просторові дані, які узагальнюють відповідні значення досліджуваних показників з погляду окремих регіонів України за підсумками різних періодів часу. При цьому, згідно до встановлено-го вище, будемо розглядати впливи з боку:

наданих банківських кредитів, які мають найбільшу питому вагу у загальній структурі джерел ресурсів щодо забезпечення механізму кредитування малого бізнесу;

кредитів, наданих кредитними спілками, які на досліджуваному інтервалі часу мали значну тенденцію до скорочення та мали найбільший зворотній вплив щодо обсягів наданих банківських кредитів.

Тобто, насамперед, для з'ясування взаємозалежності між динамікою розвитку малого бізнесу в Україні та обсягів наданих кредитів в економіку розглянемо регресійні рівняння із стандартизованими коефіцієнтами при незалежних змінних щодо наявної просторової динаміки відповідних даних, де:

в якості залежної змінної обрано обсяги реалізованої продукції суб'єктів малого бізнесу,

в якості незалежних змінних обрано обсяги наданих банківських кредитів та кредитів наданих кредитними спілками в розрізі окремих регіонів України.

Отримані регресійні рівняння за підсумками 2008–2010 років мають наступний вигляд:

$$OR_{2008} = 0,121 \times VKC_{2008} + 0,9 \times VBK_{2008} \quad (1)$$

$$OR_{2009} = 0,150 \times VKC_{2009} + 0,874 \times VBK_{2009} \quad (2)$$

$$OR_{2010} = 0,138 \times VKC_{2010} + 0,887 \times VBK_{2010} \quad (3)$$

де OR_{2008} , OR_{2009} , OR_{2010} – ряди даних, які визначають обсяги реалізованої продукції суб'єктами малого бізнесу за підсумками 2008 року, 2009 року та 2010 року відповідно в розрізі окремих регіонів України, дані отримано з джерела [22];

VKC_{2008} , VKC_{2009} , VKC_{2010} – ряди даних, які визначають обсяги кредитів, наданих кредитними спілками за підсумками 2008 року, 2009 року та 2010 року відповідно в розрізі окремих регіонів України, дані отримано з джерел [11, 12, 13, 14];

VBK_{2008} , VBK_{2009} , VBK_{2010} – ряди даних, які визначають обсяги кредитів, наданих вітчизняними банками за підсумками 2008 року, 2009 року та 2010 року відповідно в розрізі окремих регіонів України, дані отримано з джерел [8, 9, 10].

Як видно з регресійних рівнянь за формулами 1-3 обсяги наданих кредитів в розрізі таких джерел ресурсів щодо можливого забезпечення механізму кредитування малого бізнесу як банківські кредити та кредити кредитних спілок мають загалом позитивний вплив щодо обсягів реалізації продукції суб'єктів малого бізнесу для всіх з обраних для дослідження часових інтервалів. При цьому більш суттєвий вплив щодо

функціонування суб'єктів малого бізнесу мають обсяги кредитів наданих банками.

Однак з погляду на отримані регресійні рівняння за формулами 1-3 також варто відмітити поступове зменшення з часом впливу з боку кредитів наданих банками на обсяги реалізації продукції суб'єктів малого бізнесу та незначні коливання ступеня впливу з боку кредитів наданих кредитними спілками щодо обсягів реалізації продукції суб'єктів малого бізнесу як узагальненої характеристики функціонування відміченого різновиду ведення бізнесу. Поясненням цього факту є:

по-перше, наявна динаміка щодо обсягів наданих кредитів в розрізі банків та кредитних спілок, де також варто враховувати не лише обсяги наданих кредитів, а й темпи зміни цих обсягів. Тобто, інакше кажучи розкриття умов забезпечення механізму кредитування, зокрема

суб'єктів малого бізнесу, значною мірою може бути визначено через відносні показники з наявних обсягів надання таких кредитів;

по-друге, наявна взаємозалежність між обсягами наданих кредитів банками та кредитів наданих кредитними спілками.

Тож, відповідно до поданого вище, постає об'єктивне запитання щодо визначення впливу з боку розглянутих джерел можливого забезпечення механізму кредитування малого бізнесу на обсяги реалізації продукції суб'єктів малого бізнесу відповідно до застосування окремих інструментів кредитування, зокрема в розрізі термінів надання кредитів або валюти кредиту.

Надалі подано отримані регресійні рівняння щодо впливу наданих кредитів (з урахуванням терміну їх надання) вітчизняними кредитними спілками на обсяги реалізації продукції суб'єктів малого бізнесу за підсумками окремих років:

$$OR_{2008} = 0,842 \times KC3_{2008} - 0,27 \times KC3.12_{2008} + 0,281 \times KC12_{2008} \quad (4)$$

$$OR_{2009} = 0,184 \times KC3_{2009} - 0,27 \times KC3.12_{2009} + 0,916 \times KC12_{2009} \quad (5)$$

$$OR_{2010} = 0,602 \times KC3_{2010} + 0,37 \times KC3.12_{2010} - 0,07 \times KC12_{2010} \quad (6)$$

де OR_{2008} , OR_{2009} , OR_{2010} – ряди даних, які визначають обсяги реалізованої продукції суб'єктами малого бізнесу в розрізі окремих регіонів України за підсумками 2008 року, 2009 року та 2010 року відповідно, дані отримано з джерела [22];

$KC3_{2008}$, $KC3_{2009}$, $KC3_{2010}$ – ряди даних, які узагальнюють просторовий розподіл (в розрізі окремих регіонів України) обсяги наданих кредитів кредитними спілками за терміном до трьох місяців відповідно за підсумками 2008 року, 2009 року та 2010 року (дані отримано з джерел [11, 12, 13, 14]);

$KC3.12_{2008}$, $KC3.12_{2009}$, $KC3.12_{2010}$ – ряди даних, які узагальнюють просторовий розподіл (в розрізі окремих регіонів України) обсягів наданих кредитів кредитними спілками за терміном від трьох до дванадцяти місяців відповідно за підсумками 2008 року, 2009 року та 2010 року (дані отримано з джерел [11, 12, 13, 14]);

$KC12_{2008}$, $KC12_{2009}$, $KC12_{2010}$ – ряди даних, які узагальнюють просторовий розподіл (в розрізі окремих регіонів України) обсягів наданих кредитів кредитними спілками за терміном більше дванадцяти місяців відповідно за підсумками 2008 року, 2009 року та 2010 року (дані отримано з джерел [11, 12, 13, 14]).

Так, найбільший позитивний вплив на обся-

ги реалізації продукції суб'єктів малого бізнесу справляють кредити терміном до трьох місяців. При цьому позитивність такого впливу визначається за підсумками всіх досліджуваних періодів часу.

Відтак можна зауважити, що кредити надані до трьох місяців віддзеркалюють поточну потребу суб'єктів малого бізнесу у фінансових ресурсах та є помірними за ціною їх отримання, що і визначає стійкість позитивного впливу на обсяги реалізації продукції. До того ж варто розуміти, що в структурі активів суб'єктів малого бізнесу (особливо торговельних організацій) основні фонди мають незначний характер, а оборотні навпаки – потреба в коштах, тобто в кредитуванні, носить короткостроковий характер. Але враховуючи швидкість обертання грошей в малому бізнесі, ця потреба виникає постійно. В той же час кредити надані на термін більше як на три місяці вже асоціюються із господарською діяльністю суб'єктів малого бізнесу. До того ж вартість таких кредитів є більшою, що і впливає на вплив реалізації продукції суб'єктів малого бізнесу.

Що стосується впливу з боку банківських кредитів у розрізі термінів їх надання на обсяги реалізації продукції суб'єктів малого бізнесу, то це визначається наступними регресійними рів-

няннями із стандартизованими коефіцієнтами при незалежних змінних (наведено лише статистично значимі рівняння):

$$OR_{2008} = 0,256 \times VBK1_{2008} + 0,726 \times VBK5_{2008} \quad (7)$$

$$OR_{2009} = 0,726 \times VBK1_{2009} + 0,254 \times VBK5_{2009} \quad (8)$$

$$OR_{2010} = 0,349 \times VBK1_{2010} + 0,639 \times VBK5_{2010} \quad (9)$$

де OR_{2008} , OR_{2009} , OR_{2010} – ряди даних, які визначають обсяги реалізованої продукції суб'єктами малого бізнесу в розрізі окремих регіонів України за підсумками 2008 року, 2009 року та 2010 року відповідно, дані отримано з джерела [26];

$VBK1_{2008}$, $VBK1_{2009}$, $VBK1_{2010}$ – ряди даних, які узагальнюють просторовий розподіл (в розрізі окремих регіонів України) обсяги наданих кредитів банками за терміном до одного року відповідно за підсумками 2008 року, 2009 року та 2010 року (дані отримано з джерел [8, 9, 10]);

$VBK5_{2008}$, $VBK5_{2009}$, $VBK5_{2010}$ – ряди даних, які узагальнюють просторовий розподіл (в розрізі окремих регіонів України) обсягів наданих кредитів банками за терміном понад п'ять років відповідно за підсумками 2008 року, 2009 року та 2010 року (дані отримано з джерел [8, 9, 10]).

Як видно з регресійних рівнянь з а формулами 7-9 найбільш значимий статистичний вплив щодо обсягів реалізованої продукції суб'єктами малого бізнесу з боку банківських кредитів справляють кредити терміном до одного року та понад п'ять років. З економічної точки зору це визначається потребою у поточних коштах для ведення малого бізнесу та коштах необхідних для розвитку бізнесу, що також значною мірою залежить від вартості отриманих кредитів. При цьому можна також говорити про змінність величини впливів з погляду досліджуваних обсягів наданих банківських кредитів за терміном їх надання, що загалом визначається як існуючою економічною ситуацією, так й умовами надання необхідного обсягу кредитів, можливостями їх отримання з боку суб'єктів малого бізнесу. Тож це також варто враховувати при вдосконаленні засад механізму кредитування малого бізнесу.

Якщо говорити про взаємність впливів на обсяги реалізації продукції суб'єктів малого бізнесу з боку різних джерел ресурсів для забезпечення механізму кредитування малого бізнесу в розрізі окремих термінів їх надання, то такі вплив визначаються наступними регресійними рівняннями із стандартизованими коефіцієнтами при незалежних змінних (наведено лише статистично значимі рівняння):

$$OR_{2008} = 0,140 \times KC3_{2008} + 0,855 \times VBK1_{2008} \quad (10)$$

$$OR_{2008} = 0,112 \times KC12_{2008} + 0,895 \times VBK5_{2008} \quad (11)$$

$$OR_{2009} = 0,145 \times KC3_{2009} + 0,867 \times VBK1_{2009} \quad (12)$$

$$OR_{2009} = 0,090 \times KC12_{2009} + 0,895 \times VBK5_{2009} \quad (13)$$

$$OR_{2010} = 0,258 \times KC3_{2010} + 0,755 \times VBK1_{2010} \quad (14)$$

$$OR_{2010} = 0,060 \times KC12_{2010} + 0,942 \times VBK5_{2010} \quad (15)$$

Як видно з регресійних рівнянь за формулами 10–15 найбільш суттєвий вплив в розрізі термінів наданих кредитів на обсяги реалізації продукції суб'єктів малого бізнесу справляють банківські кредити у порівнянні з кредитами наданих вітчизняними кредитними спілками.

Однак, поряд з цим з регресійних рівнянь за формулами 18–23 видно, що з часом вплив короткострокових кредитів наданих вітчизняними кредитними спілками збільшується на фоні зменшення впливу з боку короткострокових кредитів наданих банками щодо обсягів реалізації продукції суб'єктів малого бізнесу. Проти річ цьому вплив довгострокових кредитів наданих вітчизняними кредитними спілками зменшується на фоні збільшення впливу з боку довгострокових кредитів наданих банками щодо обсягів реалізації продукції суб'єктів малого бізнесу. Тож цей факт варто враховувати при вдосконаленні механізму кредитування малого бізнесу.

Загалом визначення джерела кредитування малого бізнесу в рамках функціонування механізму кредитування малого бізнесу можна здійснювати за певною процедурою (рис. 1). Розроблена процедура складається з п'яти етапів.

Перший етап полягає у визначенні джерел фінансових ресурсів для кредитування малого бізнесу.

На другому етапі процедури здійснюється аналіз доступності джерел фінансових ресурсів для кредитування малого бізнесу.

Третій етап передбачає здійснення оцінки взаємного впливу джерел фінансових ресурсів для кредитування малого бізнесу. Оцінка даного впливу проведена на основі кореляційно-регресійного аналізу визначення динаміки обсягів наданих кредитів, що дозволило провести аналіз взаємозалежності різних джерел ресурсів для кредитування малого бізнесу, враховуючі різні можливості з надання фінансових ресурсів в розрізі окремих їх джерел. Зокрема, аналіз взаємозалежності різних джерел дозволив виявити наявність різнопланових впливів на сталість забезпечення фінансовими ресурсами

малого бізнесу з такого джерела як банківські кредити з боку інших джерел ресурсів.

1. Визначення джерел фінансових ресурсів для кредитування малого бізнесу	
2. Аналіз доступності джерел фінансових ресурсів для кредитування малого бізнесу	
3. Оцінка взаємного впливу джерел фінансових ресурсів для кредитування малого бізнесу	
$KB = -0,600 \cdot KC + 0,762 \cdot YO;$ $KB = -0,070 \cdot KC + 0,762 \cdot LD;$ $KB = -0,040 \cdot IK + 0,995 \cdot LD;$ $KB = -0,001 \cdot YO + 0,987 \cdot LD;$	$KB = 1,001 \cdot LD - 0,030 \cdot FK;$ $KB = 1,002 \cdot LD - 0,050 \cdot VF;$ $KB = 0,998 \cdot LD - 0,040 \cdot PF;$ $KB = 1,003 \cdot LD - 0,070 \cdot FP;$
4. Визначення впливу джерел фінансових ресурсів на розвиток малого бізнесу	
$OR_{2008} = 0,842 \cdot KC3_{2008} - 0,27 \cdot KC3.12_{2008} + 0,281 \cdot KC12_{2008};$ $OR_{2009} = 0,184 \cdot KC3_{2009} - 0,27 \cdot KC3.12_{2009} + 0,916 \cdot KC12_{2009};$ $OR_{2010} = 0,602 \cdot KC3_{2010} + 0,37 \cdot KC3.12_{2010} - 0,07 \cdot KC12_{2010};$ $OR_{2008} = 0,256 \cdot VBK1_{2008} + 0,726 \cdot VBK5_{2008}; \quad OR_{2009} = 0,726 \cdot VBK1_{2009} + 0,254 \cdot VBK5_{2009};$ $OR_{2010} = 0,349 \cdot VBK1_{2010} + 0,639 \cdot VBK5_{2010}.$	
5. Прийняття рішення про вибір джерела кредитування малого бізнесу	

Рис. 1. Процедура визначення джерела кредитування малого бізнесу в рамках механізму кредитування малого бізнесу

На четвертому етапі визначається вплив джерел фінансових ресурсів на розвиток малого бізнесу. З метою розкриття взаємозалежності обсягів наданих кредитів та розвитку малого бізнесу, проводиться аналіз розвитку вітчизняного малого бізнесу та динаміки обсягів наданих кредитів в економіку з різних джерел, що дозволяє оцінити ефективність функціонування сучасного механізму кредитування малого бізнесу.

На останньому етапі процедури здійснюється вибір джерела кредитування малого бізнесу в рамках функціонування механізму кредитування малого бізнесу.

В цілому ж варто відмітити, що взаємозалежність динаміки розвитку малого бізнесу в Україні та обсягів наданих кредитів в економіку є пов'язаною із можливістю залучення ресурсів для забезпечення механізму кредитування малого бізнесу в розріз окремих джерел, що і слід враховувати при розробці механізму кредитування малого бізнесу.

Висновки. На основі проведення кореляційно-регресійного аналізу із визначення динаміки обсягів наданих кредитів суб'єктам господарю-

вання розкрито взаємозалежність джерел ресурсів для забезпечення механізму кредитування малого бізнесу. Це дозволяє визначити скоординованість дій різних суб'єктів щодо можливостей як запозичення, так й надання необхідного обсягу ресурсів з метою забезпечення ресурсами механізму кредитування малого бізнесу.

Взаємний аналіз динаміки розвитку вітчизняного малого бізнесу та динаміки обсягів наданих кредитів в економіку з різних джерел дозволить розкрити сутність впливів наданих кредитів на стан функціонування малого бізнесу. Зокрема визначено сутність впливів з боку банківських кредитів та кредитів наданих кредитними спілками на динаміку обсягів реалізації продукції суб'єктів малого бізнесу. Отримані результати сприяли обґрунтуванню доцільності розвитку організаційної складової механізму кредитування малого бізнесу та визначають необхідність розробки підходу з прийняття рішень при кредитуванні малого бізнесу, важливості вдосконалення форми реалізації кредитного забезпечення малого бізнесу, на що і будуть спрямовані подальші дослідження.

Список використаних джерел:

1. Біломістний О. М. Статистичний аналіз джерел фінансування механізму кредитування малого бізнесу / О. М. Біломістний // Економічні науки: збірник наукових праць. — (Серія “Облік і фінанси”). — Луцьк : ЛНТУ. — Вип. 9(33), ч. 4. — Луцьк, 2012. — С. 37–49.
2. Шевчук О. М. Фінансово-кредитний механізм підтримки розвитку підприємництва: автореф. дис. канд. екон. наук: 08.00.08 «Гроші, фінанси і кредит» / О. М. Шевчук. — Л. : НАН України; Інститут регіональних досліджень, 2009. — 18 с.
3. Черняєва О. І. Кредитування підприємств малого та середнього бізнесу / О. І. Черняєва // Інвестиції: практика та досвід. — 2010. — № 17. — С. 73–75.
4. Антонюк О. І. Механізм банківського мікрокредитування малого підприємництва в Україні: автореф. дис. канд. екон. наук: 08.00.08 «Гроші, фінанси і кредит» / О. І. Антонюк. — К. : Університет банківської справи НБУ, 2011. — 20 с.
5. Карбівничий І. В. Стратегічне управління кредитною діяльністю банківської установи / І. В. Карбівничий // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України. — 2007. — № 21. — С. 58–63.
6. Дутченко О. О. Банківське кредитування на основі врахування галузевих особливостей позичальника: дис. канд. екон. наук : 08.00.08 «Гроші, фінанси і кредит» / О. О. Дутченко. — Суми: Академія банківської справи НБУ, 2011. — 205 с.
7. Суслов В. И. Эконометрия / В. И. Суслов, Н. М. Ибрагимов, Л. П. Тальшева, А. А. Цыплаков. — Новосибирск : НГУ, 2003. — 600 с.
8. Бюлетень НБУ. — 2008. — № 2. — 166 с.
9. Бюлетень НБУ. — 2010. — № 2. — 192 с.
10. Бюлетень НБУ. — 2012. — № 2. — 232 с.
11. Основні показники системи кредитних спілок станом на 30.09.2011. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : www.dfp.gov.ua/733.html.
12. Підсумки діяльності кредитних спілок, інших кредитних установ та юридичних осіб публічного права за 2010 рік [Електронний ресурс]. — Режим доступу: www.dfp.gov.ua/fileadmin/downloads/dpn/ks_2010.pdf.
13. Підсумки діяльності кредитних спілок, інших кредитних установ та юридичних осіб публічного права за 9 місяців 2011 року. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: www.dfp.gov.ua/fileadmin/downloads/dpn/ks_I__kv_2011.pdf.
14. Підсумки діяльності кредитних установ у 2009 році. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : www.dfp.gov.ua/fileadmin/downloads/dpn/ks_2009_01.pdf.
15. Основні показники діяльності фінансових компаній та лізингодавців станом на 30.09.2011 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : www.dfp.gov.ua/fileadmin/downloads/dpn/pokaznyki_fk_3_kv_2011.xls.
16. Підсумки діяльності лізингодавців за 2009 рік [Електронний ресурс]. — Режим доступу : www.leasing.org.ua/files/documents/lm2009.doc.
17. Підсумки діяльності лізингодавців за 2010 рік [Електронний ресурс]. — Режим доступу: www.leasing.org.ua/files/documents/lm2010.doc.
18. Підсумки діяльності лізингодавців за 2011 рік [Електронний ресурс]. — Режим доступу : www.leasing.org.ua/files/content/2010-2011_ukr.pdf.
19. Підсумки діяльності фінансових компаній, ломбардів та юридичних осіб (лізингодавців) за 2010 рік [Електронний ресурс]. — Режим доступу : www.dfp.gov.ua/fileadmin/downloads/dpn/fk_2010.pdf.
20. Підсумки діяльності фінансових установ – фінансових компаній, ломбардів та юридичних осіб (лізингодавців) за 2008 рік [Електронний ресурс]. — Режим доступу : www.dfp.gov.ua/fileadmin/downloads/pidsumky_FK8.pdf.
21. Звіт про роботу фондів підтримки підприємництва, створених за участю УФПП, за 2011 рік [Електронний ресурс]. — Режим доступу : ufpp.gov.ua/ckfinder/userfiles/files/pro_fond/rezultat_diyalnosti/2011/zvit_ufpp_2011_pidpr.doc.
22. Основні показники розвитку малого бізнесу в Україні. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : ukrstat.gov.ua.